

PUU- JA KÖÖGIVILJA MOOGI ORGANISEERIMINE EESTI NSV-s

M. Järveots

Eesti NSV elanikele puu- ja köögivilja müügi organiseerijateks on põhiliselt tarbijaskooperatsiooni organisatsioonid ning Eesti NSV Riikliku Agrotööstuskomitee Aianduskoondis. Viimane moodustati Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1986. aasta 15. jaanuari määrusega nr. 20. Tema peamiseks ülesandeks on Eesti NSV elanike varustamine aiasaaduste ja toidukartuliga. Ohtlasi peab ta tagama köögi- ja puuvilja ning toidu-, tööstus- ja seemnekartuli tootmise ja sellega varustamise funktsionaalse juhtimise rajoonide ATK-dele alluvates spetsialiseeritud majandites, individuaalsektoris, aianduskooperatiivides ning ettevõtete ja organisatsioonide põllumajanduslikes abimajandites.

Seega on Vabariiklikul Aianduskoondisel järgmised põhiülesanded:

- Eesti NSV elanike vajaduste rahuldamine värskete ja töödeldud puu- ja köögivilja ning kartuli järele;
- puu- ja köögivilja, marjade, varajase kartuli ja muude põllumajandussaaduste tootmise, töötlemise ja hoidmise tagamine spetsialiseeritud majandis ja teistes põllumajandusettevõtetes;
- puu- ja köögivilja, kõrvitsaliste, tsitrusviljade ja muude põllumajandussaaduste sisseveo organiseerimine elanike vajaduste rahuldamiseks;
- ühtse tehnikapoliitika teostamine puu- ja köögivilja ning kartuli tootmise, varumise, töötlemise, hoidmise ja realiseermise valdkonnas;
- istutusmaterjali ja rajoonitud sortide seemne kasvatamine ettevõtete ja elanike tarbeks;
- puu- ja köögivilja, marjade ja kartuli, köögiviljaseemne, sõdajuurvilja, lillede ja ilutaimede ning mesindussaaduste riikliku kokkuostu korraldamine kolhoosides, sovhoosides ja teistes põllumajandusettevõtetes kontraheerimislepingute alusel, samuti elanikelt;
- varutud ja töödeldud puu- ja köögivilja ning kartuli hoidmine, nende saaduste konteinerveo ja pakendamise organiseerimine;
- puu- ja köögivilja ning kartuli hulgi- ja jae-müük spetsialiseeritud kaubandusvõrgu kaudu ning nende saaduste riikliku kokkuostu ja kooperatiivkaubandus- ning toitlustusettevõtetele, ministriumide ja keskasutuste töölisvarustusosakondadele, laste- ja ravi-asutustele ning muudele tarbijatele hankimise tagamine.

Vastavalt NLKP KK ja NSVL Ministrite Nõukogu määrusele 1986. aasta märtsist "Majandusmehhanismi edasisekst täiustamisest meie maa agrotööstuskompleksis" kinnitatakse põllumajandussaaduste kokkuostu viie aasta ja aastaplaanid puu- ja köögivilja tootmise, varumise jne. kohta.

Vabariikliku Aianduskoondise struktuuris on 15 osakonda. Saaduste varumise, transportimise, turustamise ja saaduste müügi organiseerimisega tegeleb kaks: varumis- ja transpordiosakond ning tööstuse, kaubanduse ja reklaami osakond.

Vastavalt meie vabariigi valitsuse määrusele lülitati koondisse 12 aianduskallakuga majandit. Koondise koosseisus on ka Tartu konservitehas, Rõngu aiandusseadmete katsetehas, Tallinna puu- ja köögiviljakaubastu, rajoonidevahelised kaubanduskontorid ning veel mõned teenindavad ettevõtted.

Aianduskoondis loodi endise 1981. aastal loodud Aiandusministeeriumi asemele ning osaliselt jätkab selle alustatut.

Aianduskoondisel tuleb tunduvalt parandada elanike varustamist puu- ja köögiviljaga, sealhulgas ka maal. Endiselt jääb olulisimaks elanikkonna varustamine värske köögiviljaga, nende kadudeta transportimine ning hoidlate probleem.

Köögi- ja puuvilja kaubastamisel on oluline vastutus aianduskoondise majanditel, mis asuvad Eesti NSV territooriumi erinevates paikades. Nad organiseerivad kaupluste varustamist aiasaadustega ning nende säilitamist oma kaubabaaside kaudu. Nii varustab Kohtla-Järve sovhoosi kaubabaas Kohtla-Järve linnas asuvaid kauplusi puu- ja köögiviljaga. Narva linna varustab Narva sovhoosi kaubabaas, Kullaaru sovhoosi kaubabaas varustab Rakvere linna, Audru sovhoosi kaubabaas Pärnu linna. Tallinna linna põhilisteks varustajateks puu- ja köögiviljaga on Harju rajoonis asuvad aiandussovhoosid. Tartu linna ja rajooni varustatakse Tartu konservitehase ja Luunja sovhoosi kaudu. Osa Eesti NSV territooriumist veel aianduskoondise poolt varustatavasse võrku ei kuulu, näiteks Viljandi, Põlva, Jõgeva linna (rajooni) elanike varustajaks puu- ja köögiviljaga on põhiliselt tarbijaskooperatsiooni organisatsioonid.

Aianduskoondise materiaalne baas ei ole nii tugev, et kogu Eesti NSV territooriumil ehitada kauplused aiasaaduste müügiks ning välja arendada laomajandus nende säilitamiseks. Seega tuleb elanike paremaks varustamiseks köögi- ja puuviljaga leida võimalusi kohapeal.

Tallinna ühendkauplus "Aed" on käesoleval ajal moodsaim Eestis. Sellel kauplusel on filiaalid mitte ainult Tallinnas, vaid ka Märjamaal, Haapsalus, Kingissepas ning seemnepunktid Raplas ja Hiiumaal.

Suuremateks värske köögiviljaga varustajateks on Lenini-nim. köögiviljakasvatuse näidissovhoos ja Luunja sovhoos.

Viimasel ajal on muutunud paremaks sisseveetava puuviljaga varustamine. Suurenenud on ka töödeldud puu- ja köögiviljasaaduste sortiment.

Värske köögivilja turufondid on pidevalt kasvanud. Endise aiandusministeeriumi andmetel suurenes värske köögivilja turufond 1985. a. võrreldes 1983. aastaga 4 %. Põhiline juurdekasv oli värske tomati ja kurgi arvel, vastavalt 36,4 ning 12,6 %.

Puuviljade ja marjade turufond suurenes 1985. a. võrreldes 1983. aastaga 14,6 %. Märkatavalt suurenes viinamarjade turufond: 812,7 tonnilt 2131,9 tonnini. Seemneviljaliste turufond suurenes 12 %. Endiselt ei jätku puuvilju kevadtalvisel perioodil.

ОРГАНИЗАЦИЯ ТОРГОВЛИ ОВОЩАМИ И ФРУКТАМИ В ЭСТОНСКОЙ ССР

М. Ярвеотс

Р е з ю м е

В статье приводится перечень тех организаций и предприятий, которые на современном этапе занимаются производством, снабжением и торговлей плодов и овощей в республике. Центральным органом по этим вопросам является вновь образованное Плодоовощное объединение Государственного Агропромышленного Комитета Эстонской ССР. В статье приводится перечень основных задач этого объединения и некоторые фактические данные о существующем положении по снабжению фруктами и овощами населения республики.